

SECTOR- EN KETENINITIATIEVEN - 2021

CO2-PRESTATIELADDER – 3.D.1/3.D.2

Auteur	Drs. M. Kraijo
Eindverantwoordelijke	R. Molendijk
Datum	10-11-2021
Documentnaam	Sector- en keteninitiatieven - 2021
Directeur	R. Molendijk
Facilitair	D. Korner

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	3
2. INVENTARISATIE VAN INITIATIEVEN	4
3. BUDGET	6
4. VERSLAGEN	7

1. INLEIDING

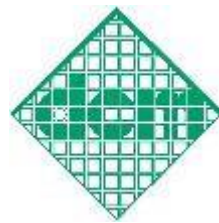
Vanuit de CO2-Prestatieladder wordt gevraagd om deelname aan een sector- of keteninitiatief. Het bedrijf dient zich daarbij op de hoogte te stellen van de initiatieven die binnen de branche spelen.

Actieve deelname

De gedachte achter deelname aan een initiatief is dat door interactie met andere bedrijven informatie kan worden uitgewisseld en in samenwerking nieuwe ideeën en ontwikkelingen t.b.v. CO2-reductie tot stand kunnen komen. Vanuit dit doel vraagt de norm om een actieve deelname, middels bijvoorbeeld werkgroepen. Verslagen van bijeenkomsten en van overlegmomenten, en presentaties van het bedrijf in de werkgroep kunnen dienen als bewijs van actieve deelname tegenover de auditor.

Voortgang initiatief

Mocht een initiatief waaraan wordt deelgenomen op een gegeven moment niet meer relevant zijn voor het bedrijf (wanneer gedurende een half jaar of langer geen voortgang in het initiatief of actieve deelname aangetoond kan worden) en de deelname wordt beëindigd, dan kan de inventarisatie van de initiatieven dienen als bron voor het kiezen van deelname aan een ander initiatief.

2. INVENTARISATIE VAN INITIATIEVEN

D.C. Molendijk B.V. heeft zich op de hoogte gesteld van welke sector- en keteninitiatieven er zijn en deze bestudeerd, daarnaast heeft een marktconsultatie plaatsgevonden bij bevriende relaties. Vanuit deze zienswijze is gekozen voor het initiatief van KAM-adviseur Nederland B.V. 'Samen slim besparen'. Bij dit initiatief worden minimaal twee bijeenkomsten per jaar georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten wordt met diverse relaties vanuit de branche gesproken over CO₂-reductie, omgang met projecten en CO₂, mogelijkheden tot verduurzamen. Initiatieven, maatregelen en bevindingen worden gedeeld. Er wordt gekeken naar de kansen en bedreigingen binnen diverse werkwijzen. Kennisdeling is een zeer belangrijk aspecten tijdens de bijeenkomsten.

D.C. Molendijk B.V. heeft gekozen voor het sectorinitiatief 'Samen slim besparen' van KAM-adviseur Nederland B.V. De keuze voor dit initiatief is gebaseerd dat het initiatief is opgezet vanuit de adviessector. Het geeft D.C. Molendijk B.V. de Kans om bekend te worden met andere partijen binnen de CO₂-prestatieladder en een netwerk op te bouwen van contacten onder deelnemende partijen en daardoor met andere invalshoeken geconfronteerd worden op het gebied van CO₂-reductie die ook voor D.C. Molendijk B.V. van belang kunnen zijn.

Het initiatief omvat:

Minimaal tweemaal per jaar worden bijeenkomsten georganiseerd door KAM-adviseur Nederland B.V. Tijdens deze bijeenkomsten wordt met diverse bedrijven gesproken over CO₂-reductie, omgang met projecten en CO₂, mogelijkheden tot verduurzamen van het bedrijf en eventuele ketenpartners. Initiatieven, maatregelen en bevindingen worden gedeeld. Er wordt gekeken naar de kansen en bedreigingen binnen diverse werkwijzen. Kennisdeling is een zeer belangrijk aspecten tijdens de bijeenkomsten. Het initiatief zal mogelijk leiden tot samenwerking met bedrijven uit dezelfde branche, tot inzicht komen, nieuwe innovatieve ideeën en informatie en kennis ontvangen door de inzet van verschillende sprekers. Dit initiatief heeft betrekking op alle facetten omtrent milieu en reductie van CO₂-emissie.

Doel:

Voor D.C. Molendijk B.V. is het doel van deelname aan de sector- en keteninitiatieven om informatie te kunnen opdoen. Gehoopt wordt over de volgende onderwerpen informatie te kunnen verkrijgen door deelname aan bijeenkomsten, werkgroepen, workshops, seminars en dergelijke:

- Bewustwording binnen het bedrijf op het gebied van CO₂;
- Brandstofbesparing op de brandstof binnen het wagenpark;
- Het mogelijk opzetten van eigen sector en keteninitiatief.

Naast het opdoen van informatie wil D.C. Molendijk B.V. natuurlijk informatie delen met leden. Dit zal met name gedaan gaan worden door te delen hoe binnen de organisatie bepaalde reductiemaatregelen in de praktijk gebracht zijn of kunnen worden. Tot op zekere hoogte kan in detail worden getreden hoe binnen de organisatie specifiek beleid, maatregelen en technieken worden bedacht, geïmplementeerd en gecombineerd om tot CO2-reductie te komen.

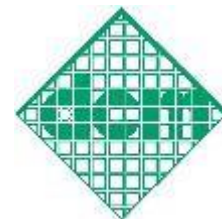
D.C. Molendijk B.V. heeft zich aangesloten bij het sectorinitiatief "CO2-reductie KAM-adviseur Nederland". Tijdens deze bijeenkomsten is actief deelgenomen aan de invulling (werksessies) en de discussiemomenten van het aangeboden programma.

Door een afvaardiging van D.C. Molendijk B.V. is deelgenomen aan de volgende bijeenkomsten:

Bijeenkomst "Samen slim besparen", d.d. 21-05-2021 en d.d. 29-10-2021 (zie 4. verslagen).

De datums voor de volgende bijeenkomsten staat gepland op 18 maart 2022 en oktober 2022.

Nieuwe deelnames zijn nog niet van toepassing.

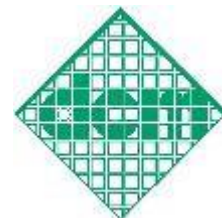
3. BUDGET

Ten behoeve van de deelname aan de sector- en keteninitiatieven door personeel van D.C. Molendijk B.V. worden de benodigde middelen (werktijd, vervoer en geld) beschikbaar gesteld door de directie.

Onderstaand is het jaarbudget hiervoor opgenomen.

Tabel 2. Budget t.b.v. deelname sector- en keteninitiatieven.

Kostenpost	Aantal	Eenheid	Kosten
Inzet personeel (deelname incl. reiskosten)	16 uur	€ 75,=	€ 1.200,=
Jaarbijdrage initiatief "CO ₂ -reductie KAM-adviseur Nederland"	1 keer	€ 500,=	€ 500,=
Totaal			€ 1.700,=

4. VERSLAGEN

Verslag CO₂ Initiatief Samen Slim besparen 21 mei 2021 KAM adviseur Holland

Bijeenkomst informatie

Locatie: Via ZOOM (in remote)

Duur: 13.00 uur – 15.00 uur

Deelnemers:

- Maas Holding B.V. te Langeweg, mevrouw K. Otten;
- Klomp Technisch Buro B.V. te Amsterdam, mevrouw S. Bruns;
- Schot Verticaal Transport B.V. te Alkmaar, mevrouw F. Baltus.
- Schot infra te Langedijk, de heer R. Schouten;
- Ecoloss Project B.V. te Pernis, de heer L. Verhoog;
- Fronik Infra te Mijdrecht, mevrouw J. Fronik;
- Van 't Hek Groep te Zuidoostbeemster, Jordi Velzeboer en Joeri Huijg;
- Hoots Hekwerken te Amsterdam, de heer J. Hoots;
- A. Faber te Bolsward, mevrouw Y. Terpstra;
- VOPO Pompen te De Rijp, de heer H. de Wit;
- D.C. Molendijk te Spijkenisse, de heer M. Kraijo;
- KAM adviseur Zoetermeer, de heer H. Schipaanboord;
- KAM adviseur Holland, mevrouw M. Glorie, J. Goossens en L. Suidgeest.

Afgemeld:

- Groenfra BV, de heer S. Turkenburg;
- Haarsma Groep te Tjerkwerd, de heer G. Homan en mevrouw L. Galama;
- Verkley te Drachten, mevrouw S. Hake.

Vanwege de RIVM-richtlijnen en het willen voorkomen van onnodige Corona- risico's is gekozen om de bijeenkomst van 21 mei 2021 via ZOOM te laten plaatsvinden. Met hulp van een film- en geluidstechnicus was een prima verbinding met de deelnemers mogelijk en was er ruimte voor voldoende interactie. We verwachten dat we in het najaar weer bij elkaar te kunnen komen.

Het programma van de bijeenkomst bestond uit deel één waarin nieuwe ontwikkelingen, veel voorkomende afwijkingen en trends zijn besproken. Hiervoor is tijdens de vooraankondiging aan de deelnemers gevraagd hun door de CI geconstateerde afwijkingen aan te leveren.

Deel twee bestond uit een lezing door gastspreker Bas Mentink over Dubocalc waarin hij de deelnemers informeerde hoe milieukosten van ontwerpvarianten (GWW-werken) kunnen worden berekend.

De bijeenkomst begon met een opening door Michelle Glorie van KAM adviseur Holland met korte uitleg over verloop van de middag en uitleg waarom alsnog gekozen is voor 'een bijeenkomst op afstand'.

Nieuwe ontwikkelingen:

Op gebied van nieuwe ontwikkelingen is te melden, dat het handboek 3.1 nu van toepassing is en dat dit met name invloed heeft op de input voor de Directiebeoordeling. Er wordt gerefereerd naar de nieuwsbrief van augustus 2020 waarin de wijzigingen van 3.0 naar 3.1 door Michelle Glorie zijn benoemd.

Naar gelang een organisatie gecertificeerd is voor de ladder wordt door de auditoren steeds meer diepgang gevraagd met betrekking tot doelstellingen en maatregelen. De effectiviteit van de communicatie moet meer en diepgaander onderdeel van de evaluatie worden.

Nieuw is de projectenpagina op de SKAO-site. Gevraagd wordt om Projecten met gunningvoordeel hierop te publiceren. Deze is nog niet openbaar en is nu alleen benaderbaar door in te loggen.

Afwijkingen en trends:

Vanuit de toegezonden info door de deelnemers is een overzicht gemaakt van door de CI geconstateerde afwijkingen:

- **Boundary wijzigingen:** Let op; als een entiteit bij een holding wordt bijgevoegd moet worden bepaald of deze in kader van de CO₂-ladder onder de boundary valt. Zo ja, neem dan ook de bijhorende energiestromen mee in de footprint. Belangrijk dit op tijd aan te geven bij CI en eventueel adviseur;
- **Stellingname:** Benoem aan de hand van de A, B en C-maatregelen waar de organisatie staat. Behoort de organisatie bij de koploper, middenmoter of is deze een achterblijver? Door het aanvullen van de maatregelenlijst met 'eigen' niet door SKAO vastgesteld maatregelen geeft dit de organisatie volledig inzicht en kunnen deze door SKAO worden ingezien; Zo heeft SKAO de o.a. volgende maatregelen overgenomen in hun overzicht:
  - o LED verlichting buiten
  - o Infraroodverwarming
  - o Groen gas
  - o Afspraken energie bij huur
  - o Rijden op aardgas
  - o Parkeerbeleid
  - o Openbaar vervoer
  - o Nieuwe categorie: groenonderhoud.
- **Communicatie scope 3:** Wordt vaak vergeten te benoemen in de interne communicatie. Het is een eis deze mee te nemen in de interne en externe communicatie.
- **Inrichting website / vindbaarheid:** Op de site van de organisatie moeten de documenten bereikbaar zijn via de termen "CO₂-prestatieladder" of "CO₂-beleid" (pag. 44 van handboek onder "De website van de organisatie").
- **Documenten aanwezig voor 3 jaar:** Gepubliceerde documenten moeten 3 jaar op de website van de organisatie blijven staan.
- **Verificatie van de footprint / rekenfoutjes:** Behoeft geen verificatie meer door erkend bureau of dergelijke, maar laat de berekening intern controleren op volledigheid, door bijvoorbeeld een collega of extern adviseur. Dit voorkomt een hoop herstellen achteraf (van documenten) als auditor fouten herkent.
- **Onjuiste conversiefactoren:** Wees alert op wijzigingen van de conversiefactoren. Meestal vindt herziening plaats in januari van het jaar. Deze gelden dan voor de toekomstige periode. Tijdens de wijzigingen worden deze onderbouwd. Het kan voorkomen, dat moet worden teruggerekend (dit wordt dan expliciet vermeld). Voor info zie: <https://www.skao.nl/nl/documenten>.
- **Compleetheid van de directiebeoordeling:** De benodigde input van de Directiebeoordeling is in Handboek 3.1 aangepast (vindbaar onder par 6.1.1.2).
- **Ondertekenen documenten:** Alle documenten dienen door de directeur te zijn getekend. In kader van AVG-regels en het moeten publiceren van documenten kan dit worden afgevangen door alleen de directiebeoordeling te tekenen met daarbij vermelding; dat de directie zich conformeert aan alle documenten.
- **Aantoonbare groene stroom:** Tussen werkelijke groene stroom zijn ook leveranciers die aangeven groene stroom te leveren maar dit niet aantoonbaar kunnen maken. Eis van de leverancier een verklaring 'garantie van oorsprong'. Check bijvoorbeeld via de website <https://www.hier.nu/groene-stroom-checker> of jouw leverancier werkelijk groene stroom levert. Import van groene stroom bijvoorbeeld uit Noorwegen geldt voor de ladder niet als groene stroom.
- **Stroomverbruik en zonnepanelen:** Geef in de footprint inzicht in ingenomen en terug geleverde energie. Energie wat opgenomen wordt, moet worden meegenomen in footprint. Ondanks dat wellicht meer wordt terug geleverd.

- Verschil tussen basis- en referentiejaar:
  - Basisjaar = jaar beginmeting;
  - Referentiejaar = jaar waar aan de doelstellingen worden gerelateerd.
- Actualisatie van ketenanalyse en scope 3 analyse: Om de drie jaar moet de ketenanalyse worden herzien met actuele berekeningen etc..
- Halen en brengen van informatie / actieve deelname: Door de dialoog en interactie tijdens de bijeenkomsten wordt voldaan aan de norm. Tevens wordt vooraf de bijeenkomst input vanuit de deelnemers gevraagd.
- Onafhankelijkheid van de interne auditor: Diegene die de documenten opstelt kan geen interne audit uitvoeren over eigen werk. De norm stelt hier dat deze werkzaamheden van elkaar moeten worden gescheiden. Binnen KAM-adviseur wordt dat ondervangen, door werk door collega adviseur te laten auditeren. Voorstel is of het mogelijk is om interne audits uit te voeren tijdens een van de bijeenkomsten?
- Juiste verwijzing naar ISO14064: Deze norm is aangepast en uitgebreid. Wees alert op, dat je de laatste versie toepast.
- Adblue geeft ook CO2 uitstoot (SGS): Het laboratorium van SGS heeft geconstateerd dat AdBlue tijdens de verbranding ook CO2 uitstoot. Door het laboratorium is de Emissie factor van Ad Blue berekend op: 260g/liter. Op dit moment hanteert alleen SGS deze uitstoot en is deze nog niet benoemd in het overzicht CO2-emissiefactoren maar zal naar verwachtingen worden overgenomen door de andere CI's. Advies: neem AdBlue mee in jullie footprint.

Lezing DuboCalc:

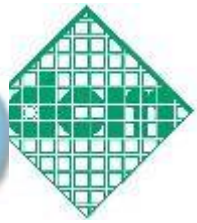
Na bespreking van bovenstaand is deel twee van de middag ingevuld door gastspreken Bas Mentink waarin hij de deelnemers informeerde over het gebruik van DuboCalc; als middel om milieu effecten tijdens de ontwerpfase van GWW-werken inzichtelijk te maken. De presentatie is bij het verslag gevoegd.

Afsluiting:

Na de gastspreker sluit Michelle de bijeenkomst af en dankt de gastspreker en deelnemers voor hun inzet en deelname.

Datum voor de volgende bijeenkomst was al vastgelegd op 5 november 2021, maar voorstel is deze te verplaatsen naar vrijdag 29 oktober 2021. Details van de bijeenkomst volgen via de e-mail.

Verslag CO₂ Initiatief Samen Slim besparen 29 oktober 2021 KAM adviseur Holland

Bijeenkomst informatie

Locatie: Van der Valk te Haarlem

Duur: 12.00 uur – 16.30 uur

Deelnemers:

- Maas Holding B.V., mevrouw K. Otten;
- Klomp Technisch Buro B.V., mevrouw S. Bruns;
- Schot Verticaal Transport B.V., mevrouw F. Baltus.
- Schot infra B.V., de heer R. Schouten;
- Ecoloss Project B.V., de heer L. Verhoog;
- Fronik Infra B.V., mevrouw J. Fronik;
- Van 't Hek Groep, de heer J. Velzeboer;
- Hoots Hekwerken, de heer J. Hoots;
- A. Faber, mevrouw Y. Terpstra;
- Meuva B.V., de heer D. Grootendorst;
- Haarsma Groep, mevrouw S. de Boer;
- Groenfra B.V., de heer R. Mooij;
- Lek Sloopwerken B.V., mevrouw B. van Oers;
- JLD Contracting, de heer J. Karsten;
- D.C. Molendijk B.V., de heer M. Kraijo;
- Zeldenrijk B.V., de heer R. Dijkhuizen;
- Flora Nova, de heer R. de Graaf;
- Germieco, mevrouw J. Bakker;
- KAM adviseur Zoetermeer, de heer H. Schipaanboord;
- KAM adviseur Holland, mevrouw M. Glorie en L. Boot

Afgemeld:

- VOPO Pompen te De Rijp, de heer H. de Wit;

De bijeenkomst vindt plaats in van der Valk Haarlem en start met een lunch. Er zijn een aantal nieuwe deelnemers en er wordt op informele wijze kennisgemaakt.

De bijeenkomst start om 13.00 uur door een welkom van Mw. M. Glorie van KAM-Adviseur. Door het grote aantal nieuwe deelnemers wordt begonnen met een voorstel ronde. Iedere deelnemer geeft kort aan:

- Welke bedrijf en functie;
- Trede van certificaat;
- Wensen en verwachtingen van het initiatief.

De wensen en verwachtingen zijn voor de groep eenduidig: ervaringen uitwisselen, praktische voorbeelden m.b.t. tot de eisen vanuit de norm en verder informatie over de norm en ontwikkelingen omtrent CO₂ uitstoot.

Michelle Glorie van KAM adviseur start met een aantal feiten en ontwikkelingen omtrent de ladder. Daarnaast geeft zij een toelichting op een aantal opvallende inhoudelijke zaken uit de norm.

KAM adviseur richt zich tijdens deze bijeenkomst op de invalshoeken van de norm en wordt in groepen informatie uitgewisseld. Er is verzocht om de documentatie die opgesteld is mee te brengen, zodat deze in groepjes vergeleken kan worden. KAM adviseur geeft per invalshoek een aantal praktische inzichten om de invalshoek te benaderen.

Er wordt gestart met het bekijken en bespreken van de footprint volgens invalshoek A.

Om 14.00 uur arriveert de gastspreker en wordt besloten het doornemen van de bevindingen omtrent invalshoek A te bespreken na het verhaal van de gastspreker.

De heer Rob Aarse van Transport en Logistiek Nederland is uitgenodigd om te spreken over ontwikkelingen binnen de sector. Zijn verhaal is boeiend en inspirerend waarbij ook veel ruimte is voor discussie en interactie. Om deze redenen is besloten de geplande tijd te verlengen en geplande onderdelen van KAM adviseur volgende bijeenkomst verder op te pakken. Het verhaal van TLN duurt tot 15.45 uur. De presentatie is bijgevoegd in de mail bij het verslag.

Afsluitend bespreken we gezamenlijk de besproken opdracht van invalshoek A. Conclusies uit de opdracht:

- Heel interessant om andere documenten en inzichten te bekijken;
- Veel besproken over de problematiek omtrent maatregelen, wat zal de toekomst brengen? De presentatie van TLN heeft daarin nieuwe inzichten gegeven;
- Lastige omgang met opdrachtgevers door gebrek aan controle en kennis. Discussie over de omgang met deze partijen.

Aanvullende geeft KAM adviseur een aantal tips om de footprint actueel te houden. Deze zijn opgenomen in de presentatie, bijgevoegd in de mail bij dit verslag.

Suggesties, verbeteringen van de initiatief kunnen altijd gedeeld worden met Michelle of Hans.

Volgende bijeenkomst staat gepland op **18 maart 2022**.

